

CZU: 343.63:343.542.1:004.8(478)

[https://doi.org/10.59295/sum3\(183\)2025_18](https://doi.org/10.59295/sum3(183)2025_18)

DEEPPFAKE-UL CU CONȚINUT SEXUAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA: PROVOCĂRI SOCIALE ȘI SOLUȚII JURIDICE

*Vitalie STATI, Cristina CROITOR,**Universitatea de Stat din Moldova*

Dezvoltarea rapidă a tehnologiilor informaționale și a inteligenței artificiale a adus numeroase beneficii în viața cotidiană. Cu toate acestea, respectivele tehnologii pot fi utilizate pentru a crea informații cu caracter sexual extrem de realiste, fără consimțământul persoanelor implicate. Erodarea distincției dintre adevăr și fals prin utilizarea infrațională a tehnologiilor poate avea consecințe devastatoare asupra intimității și imaginii personale. Victimele pot suferi stigmatizare socială și traume psihologice. Este important să identificăm soluții juridico-penale eficiente pentru a proteja viața privată împotriva fenomenului „deepfake”. Legislația ar trebui să includă măsuri clare pentru prevenirea și combaterea acestuia, iar conștientizarea publicului privind riscurile și impactul negativ trebuie sporită.

Cuvinte-cheie: *deepfake; falsificare; inteligența artificială; viața privată; imagine intimă; conținut sexual; consimțământ.*

SEXUAL CONTENT DEEPPFAKE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: SOCIAL CHALLENGES AND LEGAL SOLUTIONS

The rapid development of information technologies and artificial intelligence has brought numerous benefits to everyday life. However, these technologies can be used to create extremely realistic sexual content without the consent of the individuals involved. The erosion of the distinction between truth and falsehood through the criminal use of technologies can have devastating consequences on privacy and personal image. Victims may suffer social stigmatization and psychological trauma. It is important to identify effective legal solutions to protect privacy against the “deepfake” phenomenon. Legislation should include clear measures for preventing and combating this issue, and public awareness of the risks and negative impact must be increased.

Keywords: *deepfake; falsification; artificial intelligence; privacy; intimate image; sexual content; consent.*

Introducere

În cadrul acestui articol ne vom concentra nu asupra întregului spectru de utilizare a tehnologiei deepfake în scopuri infraționale. În mod evident, o astfel de provocare ambițioasă necesită mai mult decât un singur studiu științific. Deoarece ne limitează rigorile cu privire la volumul lucrării de față, ne vom axa exclusiv pe implicațiile juridico-penale ale deepfake-ului cu conținut sexual.

De asemenea, precizăm că prezenta investigație are ca obiect ipoteza în care victima este adultă. Cât privește victima minoră, este de menționat că, într-un proiect de lege în proces de examinare, se propune ca, în art. 132³ CP RM, prin „material privind abuzul sexual asupra minorului” să se înțeleagă, printre altele: „[...] b) orice material care prezintă vizual orice persoană care pare a fi un minor implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat, sau orice prezentare a organelor sexuale ale unei persoane care pare a fi un minor, în special în scop sexual; c) imagini realiste ale unui minor implicat într-un comportament sexual explicit sau imagini realiste ale organelor sexuale ale unui minor, în special în scop sexual” [1]. În același proiect se sugerează revizuirea art. 208¹ CP RM, care ar urma să prevadă răspunderea pentru circulația materialelor privind abuzul sexual asupra minorului. În eventualitatea în care proiectul analizat va fi adoptat, art. 208¹ CP RM va putea fi aplicat în cazul răspândirii unui deepfake cu conținut pornografic, în care este reprezentat un minor.

Cât privește răspândirea unui deepfake cu conținut sexual în care este reprezentat un adult, pornim de la ipoteza că soluțiile lipsesc atât în legea penală în vigoare, cât și în proiectele de lege aflate în examinare. Aceeași constatare este valabilă cu referire la răspândirea unui deepfake cu conținut sexual (care nu are însă un caracter pornografic) în care este reprezentat un minor.

Scopul nostru este să dezvoltăm o soluție eficientă pentru a acoperi aceste goluri.

Rezultate obținute și discuții

Pentru a identifica o asemenea soluție, este necesar mai întâi să înțelegem ce înseamnă „deepfake”.

În doctrina de specialitate sunt formulate definiții mai mult sau mai puțin asemănătoare: „Noțiunea „deepfake” provine din „deep learning”, care este o subcategorie a inteligenței artificiale, și „fake,” deoarece videoclipurile sunt neautentice” [2] (M. Kristen); „Deepfake sunt produse ce folosesc tehnici de învățare automată pentru a crea conținuturi audio, imagini, videoclipuri, textuale sau create în timp real/în direct, care sunt modificate sau complet sintetice” [3] (M.-P. Sandoval, M. de Almeida Vau, J. Solaas și L. Rodrigues); „Deepfake sunt proces care implică schimbarea feței unei persoane cu fața unei persoane țintă într-un video, făcând ca fața să exprime emoții similare cu cele ale persoanei țintă și să acționeze ca și cum persoana țintă ar spune cuvintele care au fost, de fapt, spuse de o altă persoană” [4] (B.U. Mahmud și A. Sharmin); „Deepfake-ul este o formă avansată de manipulare digitală a conținutului media, care implică utilizarea tehnologiilor de învățare automată (*i.e.* inteligență artificială) și de generare a imaginilor pentru a crea materiale audio, foto sau video false, care par autentice și credibile. Termenul de deepfake reunește noțiunea de „deep learning” (învățarea profundă) și „fake” (falsul), reflectând însăși complexitatea naturii sale sofisticate” [5] (R. Bradu și N. Cădariu); „Deepfake este un produs sintetic, conceput și realizat cu ajutorul sistemelor inteligente ce conține valențe de deep learning (învățare profundă) și conținut fake (fals). Deepfake-ul este o tehnologie bazată pe algoritmi IA (aici și în continuare – *inteligenței artificiale – V.S. și C.C.*), cu scopul de a modifica conținutul original, autentic, generând produse audio sau video asemănătoare, pe care individul le crede adevărate” [6] (L. Tugarev) etc.

Definițiile noțiunii „deepfake” pot avea, de asemenea, un caracter normativ sau cvasinormativ. Astfel, de exemplu, în conformitate cu Proiectul de Lege privind utilizarea responsabilă a tehnologiei în contextul fenomenului deepfake (care a fost votat de Senatul României, dar care încă nu a fost votat de Camera Deputaților din România), prin „deepfake” se înțelege „orice conținut falsificat de tip imagine, audio și/sau video realizat, de regulă, cu ajutorul inteligenței artificiale, a realității virtuale (RV), a realității augmentate (AR) sau altor mijloace, astfel încât să creeze aparența că o persoană a spus sau a făcut lucruri, pentru care nu și-a dat consimțământul, care în realitate nu au fost spuse sau făcute de acea persoană.” [7] Pct. 60 art. 3 din Regulamentul Uniunii Europene privind inteligența artificială prevede: „«deepfake» înseamnă o imagine ori un conținut audio sau video generat sau manipulat de IA care prezintă o asemănare cu persoane, obiecte, locuri sau alte entități ori evenimente existente și care ar crea unei persoane impresia falsă că este autentic sau adevărat”. [8] Potrivit sect. 37E 1/2 din Codul penal al statului Massachusetts, „deepfake” constituie „înregistrarea audiovizuală falsă, care a fost creată sau modificată astfel încât un spectator rezonabil să o perceapă ca pe o înregistrare autentică a discursului sau a comportamentului real al unei persoane” [9]. În cele din urmă, nota la alin. (2) art. 474.17A din Codul penal al Australiei conține următoarea definiție a noțiunii „deepfake”: „imagini, videoclipuri sau fișiere audio în care este prezentată o persoană și care au fost editate sau create în întregime prin folosirea de tehnologie digitală (inclusiv inteligență artificială), generând o reprezentare realistă, dar falsă, a persoanei” [10].

Din analiza tuturor acestor definiții, se poate deduce că deepfake-ul este o tehnologie de manipulare digitală care generează sau modifică conținut (text, imagine, sunet) pentru a crea iluzia că o persoană a spus sau a făcut ceva fără consimțământul ei, fiind perceput eronat ca o înregistrare autentică.

Cu certitudine, deepfake-ul reprezintă un fenomen controversat. Divergențele de opinii, implicațiile morale și etice, impactul social, informațiile incomplete, influențele culturale și interesele economice sau politice contribuie la această controversă. În opinia lui E. Ji, „deepfake-urile, ca orice tehnologie nouă, sunt o sabie cu două tăișuri; ele au potențialul de a aduce beneficii societății și de a provoca daune ireversibile” [11]. În aceeași cheie se exprimă Ch. Okolie: „Tehnologia deepfake este doar un instrument, iar ca majoritatea instrumentelor, etica utilizării sale va depinde de cine îl folosește” [12]. Subscriem la aceste puncte de vedere și considerăm important să analizăm contextul în care sunt create și răspândite deepfake-urile. Deepfake-urile pentru divertisment nu ar trebui tratate la fel ca cele folosite pentru dezinformare sau manipulare. Problema deepfake-urilor este legată de dreptul la libertatea de exprimare și utilizarea lor în scopuri sati-

rice, comice, dezbateri sociale și critica factorilor de decizie. O interdicție totală asupra deepfake-urilor ar afecta negativ interesele personale și sociale, conducând la migrarea forței de muncă calificate, la stagnare științifică și tehnologică și la pierderi de venituri din impozite. Prin urmare, stabilirea unor reglementări care să abordeze utilizarea deepfake-urilor trebuie să fie fundamentată social și juridic. Este de o importanță capitală să se găsească un echilibru între protejarea libertății de exprimare și prevenirea utilizării abuzive a respectivei tehnologii. În acest sens, una dintre soluții ar putea fi stabilirea unui mecanism de marcaj obligatoriu pentru materialele create cu ajutorul tehnologiei deepfake.

Spre ilustrare, în România, în Propunerea legislativă privind interzicerea utilizării malițioase a tehnologiei și limitarea fenomenului deepfake, se menționează: „Realizarea, difuzarea și stocarea pe internet sau în mass-media de conținut tip imagini sau înregistrări audio-video, concepute cu ajutorul tehnologiei IA sau RV (adică a realității virtuale – *n.a.*) și create astfel încât să producă aparența că o persoană a spus sau a făcut lucruri pe care acea persoană în realitate nu le-a rostit, respectiv nu le-a făcut, sunt interzise în situația în care nu sunt însoțite de o notificare vizibilă, păstrată pe cel puțin 10% din suprafața expunerii și pe toată durata difuzării respectivului conținut” [13] (art. 2); „Anunțul de tip avertisment care va fi plasat vizibil, pe cel puțin 10% din suprafața de expunere și pe întreaga derulare a conținutului de tip deepfake [...] realizat și difuzat strict în scopul promovării unor produse sau servicii va avea următorul conținut „Acest material conține ipostaze imaginare” [13] (art. 3); „Încălcarea dispozițiilor art. 2 constituie infracțiune și se pedepsește cu amendă penală sau închisoare de la 6 luni la 2 ani” [13] (art. 4).

În alin. (2) art. 4 al Proiectului de Lege a României privind utilizarea responsabilă a tehnologiei în contextul fenomenului deepfake, se propune ca o astfel de faptă să fie sancționată contravențional: „Încălcarea dispozițiilor art. 3, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 10 000 lei la 100 000 lei” [7].

În aceeași direcție, consemnăm că alin. (4) art. 50 din Regulamentul Uniunii Europene privind inteligența artificială prevede: „Implementatorii unui sistem de IA, care generează sau manipulează imagini, conținuturi audio sau video care constituie deepfake-uri, dezvăluie faptul că respectivul conținut a fost generat sau manipulat artificial” [8].

Aplicarea unui marcaj de către autorul și/sau distribuitorul materialului trebuie să excludă răspunderea acestora. Menționarea clară că un conținut este deepfake ar crea un mediu digital mai transparent și ar încuraja utilizatorii să analizeze critic informațiile. Pericolul social vine din utilizarea deepfake-urilor fără a indica metoda de obținere. Prin urmare, legea trebuie să stabilească răspunderea pentru nerespectarea informării privind natura generativă a acestora.

În consecință, recomandăm completarea Codului contravențional cu art. 345¹:

„Articolul 345¹. Încălcarea regulilor privind răspândirea materialelor audio și/sau video generate ori modificate cu ajutorul tehnologiilor informaționale.

Răspândirea materialelor audio și / sau video generate ori modificate cu ajutorul tehnologiilor informaționale, dacă aceste materiale nu sunt însoțite fie de un anunț verbal clar formulat care identifică materialul ca având elemente audio generate sau modificate cu ajutorul tehnologiilor informaționale (în cazul materialelor audio), fie de un marcaj scris care nu este obscurat, care conține un text clar citibil, care apare în partea de jos a imaginii pe toată durata prezentării materialului, identificându-l ca având elemente video generate ori modificate cu ajutorul tehnologiilor informaționale (în cazul materialelor video), fie de un anunț verbal clar formulat și de un marcaj scris care nu este obscurat, care conține un text clar citibil, care apare în partea de jos a imaginii pe toată durata prezentării materialului, identificându-l ca având elemente audio și video generate ori modificate cu ajutorul tehnologiilor informaționale (în cazul materialelor audiovideo), dacă fapta nu constituie infracțiune, se sancționează cu amendă de la 120 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice și/sau cu privarea de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an”.

Deloc întâmplător, în această recomandare *de lege ferenda* am preluat modelul din alin. (2) art. 4 al Proiectului de Lege a României privind utilizarea responsabilă a tehnologiei în contextul fenomenului deepfake, în care este folosită formularea „dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale,

să fie considerate infracțiuni”. [7] Or, sancționarea contravențională este suficientă doar în ipoteza în care încălcarea regulilor privind răspândirea materialelor audio și/sau video, care au fost generate ori modificate cu ajutorul tehnologiilor informaționale, nu aduce atingere vieții intime, familiale sau private a persoanei vizate în acele materiale.¹ Dacă sunt afectate asemenea valori sociale, se impune intervenția legii penale.

Riscul de afectare a vieții intime, familiale sau private este mai semnificativ în cazul în care sunt răspândite materiale cu conținut sexual care implică imagini ale unor persoane reale.

În 2017, cercetătorii de la NVIDIA au revoluționat manipularea fotografiilor digitale prin rețele neuronale generative, iar în urma acestei inovații, un videoclip pornografic fals cu o actriță israeliană a fost creat și distribuit pe Reddit, marcând începutul fenomenului deepfake. Această tehnologie a dus la formarea rapidă a unei industrii dedicate producției de conținut personalizat bazat pe deepfake, evidențiind potențialele implicații etice și sociale ale acesteia.

Conform informațiilor prezentate de E. Wetz, „compania AI Deepttrace a găsit 15 000 de videoclipuri deepfake în mediul online în septembrie 2019. Videoclipuri pornografice au fost 96% și 99% dintre fețe au fost „decupate” de la vedete feminine și plasate pe imagini cu actrițe porno. Deoarece noile tehnici permit oamenilor necalificați să facă deepfake-uri cu doar câteva fotografii, este posibil ca videoclipurile false să se răspândească dincolo de lumea celebrităților și să alimenteze fenomenul de porno din răzbunare” [14]. Potrivit celor relatate de Europol, „într-un studiu din decembrie 2020, Sensity, o companie cu sediul în Amsterdam care detectează și urmărește deepfake-urile online, a găsit 85 047 de videoclipuri deepfake pe site-uri populare de streaming, numărul dublându-se la fiecare 6 luni. Într-un studiu anterior din septembrie 2019, Sensity a descoperit că 96% dintre videoclipurile false implicau pornografie non-consensuală [...]. În multe situații, victimele deepfake-urilor pornografice sunt celebriți sau persoane publice de renume” [15].

Nici Republica Moldova nu a fost ocolită de încălcarea vieții intime, familiale sau private prin intermediul tehnologiei „deepfake”. Recent, în mass-media autohtonă s-a relatat că pe un canal de Telegram „este folosită inteligența artificială, ca să fie create deepfake-uri pornografice” [16]. Utilizând inteligența artificială, făptuitorii au modificat imaginile unor persoane pentru a crea un conținut fals și pentru a expune victimele la riscul de a fi supuse violenței.

În aceste condiții, obligarea celui, care răspândește un deepfake cu conținut sexual de a informa utilizatorii cu privire la caracterul neveridic al informației răspândite, nu ar constitui o soluție realmente disuasivă. Dacă deepfake-ul se referă la viața intimă, familială sau privată a persoanelor vizate în acel deepfake, atunci devine obligatorie condiția referitoare la consimțământul acelor persoane.² Or, conform alin. (2) art. 10 al Legii nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare (în continuare – *Legii nr. 64/2010*), „dreptul la respectul vieții private și de familie nu se extinde asupra informațiilor despre viața privată și de familie răspândite cu acordul expres sau tacit al persoanei [...]”. [17] *Per a contrario*, răspândirea unor informații cu privire la viața privată și de familie a unei persoane, fără consimțământul acesteia, constituie o încălcare a dreptului la respectul vieții private și de familie. Violarea unui asemenea drept important (care este prevăzut de art. 28 al Constituției Republicii Moldova, de art. 8 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de art. 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene etc.) trebuie sancționată penal, nu contravențional.³

Imaginea și vocea unei persoane, precum și asemănarea unei persoane cu alta – toate acestea constituie

1. Potrivit art. 28 din Constituția Republicii Moldova, „statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată”.*

* Constituția Republicii Moldova: nr. 1 din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1, 5.

2. Deepfake-ul cu conținut sexual poate adopta trei forme: 1) suprapunerea feței; 2) dezbrăcare; 3) sinteză. Prima formă presupune că fața unei persoane este plasată pe fața unei alte persoane care este prezentată într-un context sexual. A doua formă implică îndepărtarea îmbrăcăminteii unei persoane care apare într-o imagine sau într-un videoclip. În fine, a treia formă presupune crearea unei imagini sau a unui videoclip complet nou al unei persoane identificabile. De precizat că, în cazul deepfake-ului cu suprapunerea feței, victime trebuie considerate ambele persoane reprezentate, nu doar persoana a cărei față este vizibilă.

3. În susținerea acestei teze, consemnăm că Manifestul referitor la politica penală europeană stabilește, inter alia: „Doar atunci când o lege penală folosește la protejarea unui anumit interes important, ea poate să urmărească un țel legitim și poate fi proporțională”.*

* A Manifesto on European Criminal Policy. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: https://www.zis-online.com/dat/artikel/2009_12_383.pdf

extensii ale dreptului la respectul vieții private și de familie. Astfel, în corespundere cu alin. (1) art. 45 din Codul civil, „dacă prin lege nu se prevede altfel, în exercitarea dreptului la propria imagine, persoana poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfățișării sale fizice ori a vocii sale sau, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri [...]”. [18] Conform lit. h) art. 46 din Codul civil, „[...] pot fi considerate ca atingeri aduse vieții private: [...] utilizarea, cu rea-credință, a [...] imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană” [18].

Dintr-o investigație recentă, aflăm că „prin „deepfake în revenge porn” trebuie de înțeles modificarea de imagini sau de alte reprezentări fără consimțământul persoanei reale care apare în astfel de reprezentări, rezultând imagini sau alte reprezentări cu caracter pornografic foarte realiste, deși false, în care persoana respectivă face sau spune ceva ce nu a făcut sau nu a spus de fapt” [19]. Pentru a vorbi despre informația cu caracter sexual, nu este obligatoriu ca aceasta să reprezinte pornografie. Or, dreptul, care este prevăzut de art. 28 al Constituției Republicii Moldova, de art. 8 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de art. 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene etc., trebuie protejat penalmente împotriva răspândirii oricărui deepfake cu conținut sexual. Așa cum susține cu drept cuvânt C. Bârsan, „din moment ce respectarea dreptului la viața privată semnifică posibilitatea pentru un individ de a întreține relații cu alte ființe umane, în special în domeniul afectiv, pentru dezvoltarea și împlinirea propriei sale personalități, acesta include și viața sa sexuală.” [20, p. 610] Privitor la dreptul la imagine, același autor afirmă că „această componentă a vieții private are ca scop protejarea identității persoanei, a sferei vieții sale intime, a relațiilor sale personale, a libertății sexuale.” [20, p. 601] Așadar, orice deepfake cu conținut sexual poate compromite capacitatea victimei de a întreține relații afective și de a-și dezvolta personalitatea, afectând profund imaginea publică și privată a acesteia.

Situația analizată ridică întrebări deloc neglijabile referitoare la echilibrul între libertatea de exprimare și dreptul la viața intimă, familială și privată. Deși libertatea de exprimare este esențială pentru o societate democratică, ea nu trebuie să compromită dreptul nu mai puțin important la viața intimă, familială și privată. Libertatea de exprimare nu include dreptul de a dezinforma și de a încălca drepturile altora. Această libertate nu este absolută și poate fi restricționată pentru a proteja drepturile altor persoane. Dreptul la viața privată, inclusiv la viața sexuală privată, implică respectul intimității și al deciziilor privitoare la viața sexuală.

Într-un articol în care este analizat fenomenul „CarVertical 18+ Moldova”, T. Balan își exprimă speranța că „prevederile Codului penal [al Republicii Moldova] vor fi ameliorate, pentru a lupta eficient împotriva [...] [răspândirii] de conținut fals prin inteligența artificială [...]”. [21] Fiind pe aceeași linie de gândire, constatăm că în Republica Moldova lipsește un cadru reglementar care ar permite sancționarea unei asemenea fapte.

Este adevărat că alin. (3) art. 177 CP RM prevede răspunderea pentru „răspândirea informației cu caracter sexual, incluzând imagini și înregistrări cu conținut sexual, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale, în scop de răzbunare, ură, înjosire sau lezare a onoarei și demnității persoanei [...]” [22]. Din interpretarea sistemică a alin. (1) și (3) art. 177 CP RM s-ar putea deduce că informația cu caracter sexual constituie un exemplu de informație care este ocrotită de lege, care se referă la viața personală a victimei și care constituie secretul personal sau familial al acesteia.

Poate oare alin. (3) art. 177 CP RM să fie aplicat pentru răspândirea informației cu caracter sexual care cu bună știință nu corespunde realității, fără consimțământul persoanei care este vizată în această informație? În opinia noastră, răspunsul afirmativ la această întrebare ar genera riscul de a fi încălcată regula stabilită în alin. (2) art. 3 CP RM.⁴ Argumentele în susținerea acestei teze le vom prezenta în cele ce urmează.

Astfel, în primul rând, în dispoziția de la alin. (3) art. 177 CP RM nu se face nicio mențiune privind falsitatea informației cu caracter sexual pe care o răspândește făptuitorul. Sub acest aspect, suntem de acord cu N. C. Bularda, care, referindu-se la o ipoteză similară din Codul penal al României, menționează: „Există practicieni ai dreptului care susțin că pentru a intra în sfera tipicității, o imagine sau un videoclip trebuie să fie autentic / real, excluzându-se simulările generate prin intermediul computerului. Adițional, în favoarea

4. Potrivit acestei norme, „interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise.”*

* Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 128-129, 1012.

acestei ultime teze, s-a susținut că instanțele trebuie să evite analogiile în defavoarea inculpatului, în vederea respectării principiului *nulla poena sine lege*” [23].

În al doilea rând, în dispoziția de la alin. (3) art. 177 CP RM nu este folosită sintagma „cu bună știință”. Considerăm indispensabilă utilizarea unei asemenea sintagme. Aceasta întrucât nu întotdeauna o persoană care răspândește un deepfake cu conținut sexual, dar care nu l-a creat, poate fi sigură de (ne)veridicitatea informației respective. Deepfake-ul este conceput pentru a induce în eroare persoanele care nu au dovezi contrare. Astfel, utilizatorii, care nu au creat deepfake-ul, pot să-l răspândească fără a fi conștienți că este un fals.

În al treilea rând, în dispoziția de la alin. (3) art. 177 CP RM nu găsim mențiunea privind lipsa de consimțământ al persoanei, care este vizată în informația cu caracter sexual ce nu corespunde realității, ca o astfel de informație să fie răspândită. Or, exprimarea unui atare consimțământ este, după cum s-a putut vedea *supra*, importantă din perspectiva alin. (2) art. 10 al Legii nr. 64/2010 și a alin. (1) art. 45 din Codul civil (în coroborare cu lit. h) art. 46 din Codul civil). Relevantă este anume lipsa de consimțământ al victimei, nu motivul sau scopul faptei săvârșite împotriva acesteia. Formularea „în scop de răzbunare, ură, înjosire sau lezare a onoarei și demnității persoanei” din alin. (3) art. 177 CP RM ar reduce nejustificat sfera de aplicare a răspunderii pentru răspândirea informației cu caracter sexual care cu bună știință nu corespunde realității, fără consimțământul persoanei care este vizată în această informație. În sprijinul ideii în cauză, reproducem opinia lui P. Belloni: „Răspândirea deepfake-ului [...] poate fi realizată pentru a dăuna victimei sau unei persoane apropiate acesteia, cauzându-le astfel o suferință psihologică. [...] De asemenea, ar putea face parte dintr-o strategie de subminare a încrederii într-o persoană publică. Un politician ar putea fi defăimat părănd implicat în activități sexuale, iar o jurnalistă poate fi lipsită de credibilitatea ei. În concluzie, deepfake-urile pot fi răspândite din mai multe motive, iar prejudicierea victimei este doar unul dintre ele” [24].

Pe această cale, am demonstrat că alin. (3) art. 177 CP RM nu poate fi aplicat pentru răspândirea informației cu caracter sexual care cu bună știință nu corespunde realității, fără consimțământul persoanei care este vizată în această informație. Ce putem propune pentru a suplini o astfel de lacună?

În alin. (1) art. 5 al Directivei (UE) 2024/1385 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (în continuare – *Directivei (UE) 2024/1385*) se recomandă incriminarea distinctă a faptei de partajare neconsensuală de materiale intime veridice și a faptei de partajare neconsensuală de materiale intime manipulate.⁵ Prevederea în cauză ar putea servi ca model pentru amendamentele pe care le vom propune *infra* pentru art. 177 CP RM. Totuși, considerăm că sunt necesare anumite ajustări:

1) în locul sintagmei „punerea la dispoziția publicului” (care este utilizată la lit. (a) alin. (1) art. 5 al Directivei (UE) 2024/1385)), în varianta amendată a art. 177 CP RM ar trebui să fie folosită sintagma „răspândirea informației”. Or, noțiunea de răspândire a informației este definită în art. 2 al Legii nr. 64/2010: „răspândire a informației – proces de transmitere a informației către alte persoane (cel puțin către o persoană, exceptând persoana lezată)” [17]. Privită prin prisma acestei definiții, sintagma „răspândirea informației” ar fi clară și previzibilă. Ceea ce nu se poate afirma despre sintagma „punerea la dispoziția publicului” (care este utilizată la lit. (a) alin. (1) art. 5 al Directivei (UE) 2024/1385)).

Un alt argument decurge din pct. (18) din preambulul la Directiva (UE) 2024/1385, care prevede: „Termenii „la dispoziția publicului” și „accesibil publicului” ar trebui să fie înțeleși ca referindu-se la posibili-

5. Acest articol prevede: „Statele membre se asigură că următoarele fapte comise cu intenție sunt pedepsite ca infracțiuni: (a) punerea la dispoziția publicului, prin intermediul tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC), de imagini, înregistrări video sau materiale similare care prezintă activități sexuale explicite sau părți intime ale unei persoane, fără consimțământul persoanei respective, dacă un astfel de comportament este de natură să cauzeze prejudicii grave persoanei respective; (b) producerea, manipularea sau modificarea și, ulterior, punerea la dispoziția publicului, prin intermediul TIC, de imagini, de înregistrări video sau de materiale similare, făcând să pară ca și cum o persoană practică activități sexuale explicite, fără consimțământul respectivei persoane, dacă un astfel de comportament este de natură să cauzeze prejudicii grave respectivei persoane; [...]”*

*Directiva (UE) 2024/1385 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385

tatea de a ajunge la un anumit număr de persoane. Acești termeni ar trebui să fie interpretați și aplicați având în vedere circumstanțele relevante, inclusiv tehnologia utilizată pentru asigurarea accesului la materiale” [25]. Considerăm această explicație susceptibilă de interpretări divergente. Or, nu este clar ce înseamnă „un anumit număr de persoane” [25];

2) în varianta amendată a art. 177 CP RM nu ar trebui incriminată producerea, manipularea sau modificarea (așa cum se prevede la lit. (b) alin. (1) art. 5 al Directivei (UE) 2024/1385)) informației cu caracter sexual care cu bună știință nu corespunde realității și care nu urmărește scopul de răspândire a respectivei informații. Or, o asemenea faptă nu prezintă un grad suficient de pericol social. Aceasta întrucât informația respectivă este produsă, manipulată sau modificată exclusiv pentru uzul privat al făptuitorului, fără a implica vreo formă de abuz.

Cât privește producerea, manipularea sau modificarea informației cu caracter sexual, care cu bună știință nu corespunde realității, în scop de răspândire, aceasta constituie pregătirea de răspândire a respectivei informații. Deci, în dispoziția de incriminare ar fi suficientă menționarea doar a răspândirii;

3) în varianta amendată a art. 177 CP RM nu ar trebui utilizată formularea „prin intermediul tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC)” (care este utilizată la lit. (a) și (b) alin. (1) art. 5 al Directivei (UE) 2024/1385)).

În acest context, considerăm mai reușit modelul oferit de art. 226-8 din Codul penal al Franței⁶. De bună seamă, nu este relevant mijlocul de răspândire a informației cu caracter sexual, care cu bună știință nu corespunde realității. Contează cu adevărat doar aceea că informația în cauză este răspândită fără consimțământul persoanei vizate în ea;

4) în locul sintagmei „de imagini, de înregistrări video sau de materiale similare, care prezintă activități sexuale explicite sau părți intime ale unei persoane” (care este utilizată la lit. (a) și (b) alin. (1) art. 5 al Directivei (UE) 2024/1385)), în varianta amendată a art. 177 CP RM ar trebui să fie folosită sintagma „a imaginii intime”.

Având ca paradigmă alin. (2^a) art. 226 din Codul penal al României⁷, propunem completarea Codului penal al Republicii Moldova cu articolul 132²⁶ „Imagine intimă”, care ar avea următorul conținut: „Prin imagine intimă, în sensul art. 177, se înțelege orice reproducere, indiferent de suport, a imaginii unei persoane nude, care își expune total sau parțial organele genitale, anusul sau zona pubiană sau, în cazul femeilor, și sânii, ori care este implicată într-un act sexual sau într-o acțiune cu caracter sexual”. În acest mod, terminologia din acest articol proiectat ar fi acordată cu cea din art. 132², 171-175 CP RM, în care complementare sunt nu sintagmele „raport sexual” și „act sexual”, ci expresiile „act sexual” și „acțiune cu caracter sexual”;

5) în varianta amendată a art. 177 CP RM nu ar trebui să se recurgă la formularea „dacă un astfel de comportament este de natură să cauzeze prejudicii grave persoanei respective” (care este utilizată la lit. (a) și (b) alin. (1) art. 5 al Directivei (UE) 2024/1385)).

Pct. (18) din preambulul la Directiva (UE) 2024/1385 prevede: „[...] [P]entru a stabili doar norme minime pentru cele mai grave forme de violență cibernetică, infracțiunile relevante definite în prezenta directivă se limitează la conduita care este susceptibilă să cauzeze vătămări grave sau prejudicii psihologice grave victimei sau la un comportament care ar putea face ca victima să se teamă serios pentru propria sa siguranță sau pentru cea a persoanelor aflate în întreținere [...]. Prezenta directivă stabilește un cadru juridic minim

6. În această normă se stabilește: „[...] Fapta de a aduce la cunoștința publicului sau a unui terț, prin orice mijloace (evid. ns.), conținut vizual sau audio generat prin prelucrare algoritmică și reprezentând imaginea sau cuvintele unei persoane, fără consimțământul acesteia, este considerată infracțiune la care se face referire în prezentul alineat și se pedepsește cu aceleași pedepse, dacă nu rezultă în mod clar că este un conținut generat algoritmic sau dacă acesta nu este menționat în mod expres. [...]”*

* Code pénal. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006417938

7. Această normă prevede: „Prin imagine intimă se înțelege orice reproducere, indiferent de suport, a imaginii unei persoane nude, care își expune total sau parțial organele genitale, anusul sau zona pubiană sau, în cazul femeilor, și sânii, ori care este implicată într-un raport sexual sau act sexual.”*

* Codul penal al României: nr. 286 din 17.07.2009. În: Monitorul Oficial al României, 2009, nr. 510.

în această privință, iar statele membre sunt libere să adopte sau să mențină norme penale mai stricte” [25]. Considerăm pertinentă ultima propoziție din această prevedere. Un alt argument se conține în proiectul care a stat la baza Legii nr. 136 din 06.06.2024 pentru modificarea unor acte normative: „Sin-tagma „urmări grave” [este] regăsită în peste 60 de texte ale Codului penal. Prin Hotărârea nr. 22 din 1 octombrie 2018, Curtea Constituțională a declarat neconstituțional art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal al Republicii Moldova, reținând că nu există niciun text normativ care să definească noțiunea de „urmări grave”, iar legea nu stabilește niciun criteriu material care să cuantifice gravitatea acestei urmări prejudiciabile. Printr-o adresă anexată Hotărârii nr. 22 din 1 octombrie 2018, Curtea a semnalat Parlamentului că noțiunea de „urmări grave” se regăsește în mai multe articole ale Codului penal și a recomandat modificarea normelor penale în discuție, în conformitate cu principiul legalității incriminării. Astfel, se impune necesitatea eliminării acesteia în vederea asigurării clarității și previzibilității textului de lege” [26].

Având în vedere aceste considerente, se poate susține că formularea „dacă un astfel de comportament este de natură să cauzeze prejudicii grave persoanei respective” (care este utilizată la lit. (a) și (b) alin. (1) art. 5 al Directivei (UE) 2024/1385)) nu corespunde exigenței de asigurare a clarității și previzibilității textului de lege penală.

În concluzie, după prezentarea celor cinci argumente, venim cu propunerea *de lege ferenda* de a modifica și a completa art. 177 CP RM după cum urmează:

„[...] (3) Răspândirea unei imagini intime fără consimțământul persoanei care este vizată în această imagine,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

(4) Răspândirea informațiilor prevăzute la alin. (1) sau (3), *dacă acestea cu bună știință nu corespund realității, fără consimțământul persoanei care este vizată în astfel de informații,*

se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 1000 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani”.

Așa cum se poate vedea, nu am folosit termenul „deepfake” în recomandările noastre *de lege ferenda*.

Un astfel de termen este utilizat, de exemplu, în pct. (19) din preambulul la Directiva (UE) 2024/1385: „[...] Infrațiunea ar trebui să includă [...] producerea, manipularea sau modificarea neconsensuală a materialelor [...]. O astfel de producere, manipulare sau modificare ar trebui să includă fabricarea de producții „deepfake”, în cazul cărora materialele par a prezenta în mod veridic o persoană, obiecte, locuri, alte entități sau evenimente care există, prezintă activitățile sexuale ale unei persoane și par pentru ceilalți autentice sau veridice” [25].

În câmpul normativ al Republicii Moldova, termenul „deepfake” este folosit, de pildă, într-o Decizie a Consiliului Audiovizualului. [27] Pe de altă parte, spre exemplu, în art. 4.10 din Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova se menționează: „Imaginile trebuie să reprezinte realitatea cu acuratețe. Procesarea electronică nu trebuie folosită pentru a crea o impresie falsă asupra persoanelor și evenimentelor. Fac excepție colajele, care trebuie marcate ca atare” [28]. Nu este greșit să afirmăm că, în această prevedere, imaginile procesate electronic (cu excepția colajelor marcate ca atare), care sunt folosite pentru a crea o impresie falsă asupra persoanelor și evenimentelor, pot să reprezinte, printre altele, un deepfake.

Nu am folosit termenul „deepfake” în recomandările noastre *de lege ferenda*, întrucât: 1) interpretarea extensivă defavorabilă a acestui termen ar lăsa pentru potențialii făptuitori posibilități de a evita răspunderea penală; 2) deepfake nu este singurul instrument care poate invalida veridicitatea unor fapte.⁸ Esența tehnologiei „deepfake” și a altor asemenea instrumente este fie de a prezenta fapte inexistente, fie de a distorsiona până la falsitate fapte reale. Am considerat important să subliniem tocmai această particularitate esențială atunci când am folosit sintagma „nu corespund realității” în dispozițiile proiectate ale art. 177 CP RM.

8. Instrumente cu caracteristici similare sunt: realitatea virtuală; realitatea augmentată; photoshop; cheap fake etc.

Concluzii

Deepfake-ul este o tehnologie de manipulare digitală care generează sau modifică conținut (text, imagine, sunet) pentru a crea iluzia că o persoană a spus sau a făcut ceva fără consimțământul ei, fiind perceput eronat ca o înregistrare autentică. O interdicție totală asupra utilizării deepfake-urilor ar avea un impact negativ asupra intereselor personale și sociale, deci reglementările corespunzătoare trebuie să fie fundamentate social și juridic. Legislația ar trebui, după caz, să limiteze sau să interzică răspândirea deepfake-urilor. Ca soluție, se recomandă completarea Codului contravențional cu o normă care să prevadă răspunderea pentru încălcarea regulilor privind răspândirea materialelor audio și/sau video generate ori modificate cu ajutorul tehnologiilor informaționale. În cazul deepfake-urilor care afectează viața intimă, familială sau privată (în special al celor care au un conținut sexual), consimțământul persoanelor vizate reprezintă o condiție care nu trebuie să presupună compromisuri. În consecință, răspândirea neconsensuală a unor astfel de deepfake-uri ar trebui incriminată.

Bibliografie:

1. *Proiect de Lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra minorilor)*. [Accesat: 18.02.2025] Disponibil: <https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/nu-869-mj-2023.pdf>
2. MAGGARD, Kristen. *A Case For Anticipatory Technology Ethics: The Social Construction of Deepfake Nonconsensual Sexual Media*. [Accesat: 18.02.2025] Disponibil: https://libraetd.lib.virginia.edu/downloads/7d278t96d?filename=2_Maggard_Kristen_2022_BS.pdf
3. SANDOVAL, M.-P. et al. *Threat of Deepfakes to The Criminal Justice System: A Systematic Review*. În: *Crime Science*, 2024, nr. 13. ISSN 2193-7680. [Accesat: 18.02.2025] Disponibil: <https://crimesciencejournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40163-024-00239-1>
4. MAHMUD, Bahar Uddin, SHARMIN, Afsana. *Deep Insights of Deepfake Technology: A Review*. [Accesat: 20.02.2025] Disponibil: <https://arxiv.org/pdf/2105.00192>
5. BRADU, Roman, CĂDARIU, Noemi. *AI, deepfake și decredibilizarea unei probe până acum incontestabile*. [Accesat: 20.02.2025] Disponibil: <https://www.juridice.ro/731649/ai-deepfake-si-decredibilizarea-unei-probe-pana-acum-incontestabile.html>
6. TUGAREV, Laura. *Deepfake – fabricarea realității cu ajutorul inteligenței artificiale*. În: *Moldoscopie*, 2023, nr. 1, pp. 182-187. ISSN 1812-2566.
7. *Lege privind utilizarea responsabilă a tehnologiei în contextul fenomenului deepfake. Proiect*. [Accesat: 20.02.2025] Disponibil: <https://cdep.ro/proiecte/2023/400/70/1/se533.pdf>
8. *Regulamentul (UE) 2024/1689 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 300/2008, (UE) nr. 167/2013, (UE) nr. 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 și (UE) 2019/2144 și a Directivelor 2014/90/UE, (UE) 2016/797 și (UE) 2020/1828 (Regulamentul privind inteligența artificială)*. [Accesat: 20.02.2025] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401689
9. *Massachusetts General Laws. Chapter 266*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://malegislature.gov/Laws/GeneralLaws/PartIV/TitleI/Chapter266>
10. *Criminal Code Amendment (Deepfake Sexual Material) Bill 2024*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: https://parlinfo.aph.gov.au/parlInfo/download/legislation/bills/r7205_aspassed/toc_pdf/24071b01.pdf;fileType=application%2Fpdf
11. JI, Emily. *Regulating Deepfakes in The United States*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://www.cs.yale.edu/homes/jf/ji2021.pdf>
12. OKOLIE, Chidera. *Artificial Intelligence-Altered Videos (Deepfakes), Image-based Sexual Abuse, and Data Privacy Concerns*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://vc.bridgew.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3079&context=jjws>
13. *Propunere legislativă privind interzicerea utilizării malițioase a tehnologiei și limitarea fenomenului deepfake (Falsul Sever)*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://www.senat.ro/legis/PDF/2023/23L295FG.PDF?nocache=true>

14. WETZ, Eugenia. *Ce este fenomenul deepfake și de ce trebuie să te îngrijoreze? Explicăm*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://www.moldova.org/ce-este-fenomenul-deepfake-si-de-ce-trebuie-sa-te-ingrijoreze-explicam/>
15. *Facing Reality? Law Enforcement and the Challenge of Deepfakes: An Observatory Report from the Europol Innovation Lab*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol_Innovation_Lab_Facing_Reality_Law_Enforcement_And_The_Challenge_Of_Deepfakes.pdf
16. *Deepfake în Carvertical 18+. Victimele sunt hărțuite online și pe stradă. Internauții sesizează Centrul Anei Revenco*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://realitatea.md/deepfake-in-carvertical-18-victimele-sunt-hartuite-online-si-pe-strada-internautii-sesizeaza-centrul-anei-revenco/>
17. *Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 117-118, 355.
18. *Codul civil al Republicii Moldova: nr. 1107 din 06.06.2002*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 82-86, 661.
19. BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. „Sexting”, „sextortion”, „revenge porn”: fenomene reflectate în Codul penal al Republicii Moldova? În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale)*, 2021, nr. 3, pp. 3-17. ISSN 1814-3199.
20. BÎRSAN, Corneliu. *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole*. Vol. I. *Drepturi și libertăți*. București: ALL Beck, 2005, p. 610. 1273 p. ISBN 973-655-373-9.
21. BALAN, Tatiana. „Kilometrajul” vieții private la un click distanță. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://juridicemoldova.md/19040/kilometrajul-vietii-private-la-un-click-distanta.html>
22. *Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.
23. BULARDA, Nicolae Claudiu. *Manipularea conținutului prin tehnologia deepfake. Răspunderea penală și relația cu infracțiunile de fals informatic, violarea vieții private și înșelăciune*. În: *Penalmente Relevant*, 2023, nr. 1, pp. 62-77. ISSN 2501-1367.
24. BELLONI, Paolo. *A European Criminal Law Approach to Deepfake Pornography: Master Thesis*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=171764>
25. *Directiva (UE) 2024/1385 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385
26. *Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional)*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://www.parlament.md/preview?id=29dfe21b-0f1e-4e17-ba66-c7217c17a9ef&url=https://ep-sp.parlament.md/materials/638218082196083031/Documents/20230608080438.PDF&method=GetDocumentContent>
27. *Decizia Consiliului Audiovizualului cu privire la rezultatele controlului efectuat în temeiul Deciziei Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova nr. 109 din 21.04.2023: nr. 146 din 19.05.2023*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2023, nr. 182-185, 529e.
28. *Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova*. [Accesat: 21.02.2025] Disponibil: <https://www.consiliuldepresa.md/ro/page/codul-deontologic-al-jurnalistului-din-r-moldova>

Date despre autori:

Vitalie STATI, doctor în drept, profesor universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-1371-4961

E-mail: stativitalie71@gmail.com

Cristina CROITOR, masterandă, anul I, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0009-0000-7811-2377

E-mail: croitorcristina16@yahoo.com

Prezentat: 12.03.2025